

Добровольський А. О., Голей Ю. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Успіху у підприємницькій діяльності неможливо досягти без управління. Як соціальний феномен управління відомо з давніх часів, ще Платон писав, що для досягнення високих результатів має існувати поділ праці. Згодом праця почала еволюціонувати і набувати нових форм.

Однак управління може бути застосовано не тільки до менеджменту, але і до цілого ряду інших наук, наприклад соціології, політології, філософії, економіки. Звідси випливає, що теорія управління сформувалася як міждисциплінарна система, вона є частиною багатьох сфер нашого життя.

У сучасному управлінському процесі існують три основні підходи: процесний, системний та ситуаційний.

Процесний підхід з'явився ще в 1920р. Засновник даного підходу А.Файоль. Мета процесного підходу – це створення горизонтальних зв'язків в організаціях. Такий підхід допомагає більш оперативно вирішувати виникаючі питання і впливати на результат. Основним елементом підходу є процес.

Процесний підхід до менеджменту дозволив побачити взаємозв'язок і взаємозалежність функцій управління. Функції розділені на дві групи: перша група носить назву загальних (адміністративних) функцій, а друга конкретних або спеціальних (специфічних) функцій.

Основними перевагами процесного підходу є: координація дій різних підрозділів в рамках процесу; орієнтація на результат процесу; підвищення результативності та ефективності роботи організації; прозорість дій по досягненню результату; підвищення передбачуваності результатів;

Основні недоліки процесного підходу: кожен співробітник робить свою справу найкращим чином, але це може бути непродуктивним, тому що найчастіше такі дії погано скоординовані; організація не стимулює

зацікавленість робітників у кінцевому результаті; непрямую участь в діяльності компанії (тобто мета працівників лежить в рамках тільки підрозділів, в яких вони працюють, а цілі всієї компанії орієнтовані на задоволення клієнта, якого вони навіть не можуть побачити). В теперішній час у визначенні системи управлінських функцій, в їх диференціації і інтеграції зберігається історично сформована суперечливість. Перш за все різний зміст надається самому поняттю «функції управління», в силу чого обираються неоднорідні підстави (критерії) для їх виділення.

Системний підхід зародився в кінці 50-х років (представники: А. Слоан, П. Дюпон, Р. Скотт). В основі підходу лежить теорія систем, основоположником якої вважається Л. фон Берталанфі. Система – це сукупність взаємопов'язаних і взаємно впливаючих один на одного елементів, що утворюють стійку єдність. Як взаємопов'язані елементи виступають люди, структура, завдання й технологія.

Системи поділяються на два великих види: відкриті і закриті. Закриті відносно незалежні від навколишнього середовища, а на відкриту систему впливають фактори зовнішнього середовища. Сучасний менеджмент розглядає організацію як складну відкриту систему. Слово «відкрита» говорить про те, що із зовнішнім середовищем необхідно обмінюватися різними ресурсами для того щоб організація могла нормально функціонувати.

Будь-яка організація як нормальна система має наявність вхідних ресурсів, вона функціонує в умовах впливу на неї зовнішнього середовища і формує певний результат (випускає продукцію). Крім того для будь-якої організації як відкритої системи завжди характерно наявність зворотних зв'язків (виручка, інформація про продажі і т.п.).

Недоліки системного підходу: проблеми не ідентифікуються як об'єктивні, отже, можуть наростати, незважаючи на рішення проблем; немає операційного визначення цілісності, точного опису відносно речі, системи, методу, функції, неточно відбивається ставлення структури і властивостей елементів; немає

теорії щодо відокремлених систем, їх виникнення, зростання і розвитку, норм і патологій, якісних перетворень і деградації.

Ситуаційний підхід розроблено в США в кінці 60-х років (представники: П. Друкер, У. Марч, Р. Томпсон). Пов'язаний з системним і процесним підходом, він розширює сферу їх застосування на практиці. Ситуаційний підхід пов'язує певні прийоми і методи управління з конкретними ситуаціями таким чином, щоб найбільш ефективно досягти цілей організації в умовах, що склалися.

Підхід включає в себе чотири макроетапа: керівник повинен сформувати управлінську компетентність; передбачення можливих наслідків; на основі вимог максимізації позитивних і мінімізації негативних ефектів; необхідне узгодження обраних керівником прийомів управління з конкретними умовами.

Методологію ситуаційного підходу до управління можна виразити наступними словами: від менеджера потрібне знання методів управління, які довели свою ефективність, навик прогнозування можливих наслідків при застосуванні методів управління, вміння правильної ідентифікації.

Таким чином, можна зробити висновок, що кожний підхід має свої переваги та недоліки. Важливо зрозуміти який підхід буде найбільш ефективним для підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бурганова Л. А. Теорія управління: посібник. – 2-е вид., перероб. і доп./ Л. А. Бурганова. – М.: інфа-М, 2013. – 153с.
2. Гапоненко А. Л. Теорія управління: підручник для бакалаврів / А. Л. Гапоненко, М. В. Савельєва. – М.: Юрайт, 2014. – 342 с.
3. Гореликова-Китаєва О. Г. Текст наукової статті «Сучасні підходи до управління організацією і трудова активність працівників» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-podhody-k-upravleniyu-organizatsiy-i-trudovaya-aktivnost-rabotnikov>